

mistru, »že si zřídil radiotelefonní stanici již v měsíci květnu a ji také používal, povolení však že si o p o m n ě l opatřiti.« I ve zmateční stížnosti doznává obžalovaný, že mu v továrně říkali, že je k tomu zapotřebí povolení. Ke skutkové podstatě stačí plně ať jakkoli zaviněné jednání proti zákazu zákona (§ 238 tr. zák.). Bezdůvodnou zmateční stížnost náleželo proto zavrhnouti.

Čís. 2271.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

»Hanobení« (§ 14 čís. 5 zákona) může se projevovati v jakékoliv formě, výslovně nebo zahaleně, tvrzením určitých skutečností nebo bez uvádění jich. Spadá sem i nadávka (na př. označení republiky hajzl).

Otázku způsobilosti projevu, snížení vážnost republiky, jest posuzovati objektivně.

Ustanovení Šu 14 čís. 5 zákona nepředpokládá protistátní smýšlení pachatelovo, ani, by si uvědomil, že se dopouští trestného činu.

(Rozh. ze dne 27. ledna 1926, Zm II 358/25.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Jihlavě ze dne 27. března 1925, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem podle Šu 14 čís. 5 zákona ze dne 19. března 1925, čís. 50 sb. z. a n.

D ů v o d y:

Zmateční stížnost dovolává se pouze důvodu zmatečnosti čís. 9 a) Šu 281 tr. ř., nedoličuje jej však z valné části po zákonu, neberouc za podklad svého uvažování výlučně skutková zjištění nalézacího soudu. Pokud jde o objektivní stránku případu, namítá stížnost, že, má-li v někom vzniknouti pocit snížení vážnosti k někomu třetímu, musí mu býti předem něco o tomto třetím hanlivého tvrzeno, to jest uváděny nějaké skutečnosti, které dosavadní vážnost podlamují. Nestačí prý pouhé slovo, třeba nehezké, ale jinak nic konkrétního neobsahující, poněvadž pouhou nadávkou se vážnost u nikoho nesníží. Stížnost je na omylu. K tak úzkému výkladu nelze nalézt v zákoně opory. Zákon žádá sice, že hanobení musí se státi způsobem surovým nebo štvavým a že musí míti způsobilost v čís. 5 Šu 14 předpokládanou, jinak však pojem hanobení nikterak neomezuje, aniž ho blíže určuje. Tím dává na jevo, že hanobení může se projevovati ve formě jakékoliv, výslovně nebo zahaleně, tvrzením skutečností, dosavadní vážnost napadeného podlamujících, nebo bez uvádění určitých skutečností, tedy i pouhou nadávkou. Vždyť i nadávka má svůj pojmový obsah a může se jí dáti výraz nevážnosti a opovržení, přihlíží-li se zejména k okolnostem, za jakých byla pronesena. V souzeném případě vyřkl obžalovaný slovo »hajzl« ve spojení s Čsl. republikou: »To je republika? To je hajzl« po té, když spolu se svědkem Janem

Š-ckým přečetli z časopisu »K.« více článků, pojednávajících o různých aférách. Tyto aféry (politické poměry) zavdaly obžalovanému podnět k výroku, kterým učinil za ně zodpovědnou republiku a kterým pro ně se o ní tak opovržlivě vyslovil. Že porovnání republiky, nejvyššího to útvaru vládní moci národa, se záchodem, jež znamená slovo »hajzl«, je v nejvyšší míře způsobilé snížení vážnost republiky před těmi, před nimiž ji obžalovaný hanobil, je na bíledni a netřeba to blíže dovozovati. To uznává stížnost nepřímo sama, namáhajíc se dokázati, že obžalovaný chtěl svým výrokem projevit jen své rozhořčení nad poměry, zavládnutými v republice bez její viny, pokud se týče že chtěl poměry ty jen kritizovati a pod. Leč tyto vývody mají proti sobě jediné směrodatná zjištění nalézacího soudu, jež u výkonu volného práva hodnocení průvodů a tudíž i práva, zjistiti a určiti smysl, význam a směr myšlenkového projevu, dospěl k přesvědčení, že ony úplatkářské aféry (politické poměry) byly obžalovanému jen podnětem k hanobení republiky samé. Uplatňuje-li stížnost, že předpoklad soudu o tom, že republika je podle mínění obžalovaného zodpovědna za ony poměry, je pouhým konstatováním určitého mínění, ničím v rozsudku neodůvodněným, přehlíží, že předpoklad ten nemá zákonného odůvodnění v přesvědčení soudu, čerpaném z celkového průvodního materiálu. Popírá-li stížnost způsoblost závadného výroku, snížení vážnost republiky, musí zůstat bez úspěchu. Chybělat by způsoblost ta jen tenkrát, kdyby bylo možno říci, že projev obžalovaného in abstracto, to jest za žádných okolností nemohl snížení vážnost republiky v očích těch, kteří ho zaslechli nebo zaslechnouti mohli. To stížnost důvodně tvrditi nemůže již vůči onomu potupnému porovnání republiky, jakož i vůči skutečnosti, že svědek František K. považoval výrok za urážku republiky a že svědek Dominik B., jak nalézací soud zjišťuje a stížnost přehlíží, ihned po pronesení výroku okřikl obžalovaného: »Pst. Jen ne tak zhurta.« Na tom, zda ostatní v hostinci shromážděné osoby si celkem věci nevšimly a ji za nic vážnějšího nepokládaly (rozsudek to nezjišťuje), nezáleží, poněvadž otázku způsoblosti projevu sluší posuzovati s hlediska všeobecného, objektivního. I když ostatně jedna část svědků se nad projevem nepozastavila, shledala ho druhá, nezaujatá ihned závadným, což dokazuje objektivní způsoblost výroku, snížení vážnost republiky.

Stížnost míní dále, že odsouzení obžalovaného pro přečin podle čís. 5 Šu 14 je proto vyloučeno, že zákon na ochranu republiky vůbec a § 14 čís. 5 zvláště byly vydány na ochranu proti živlům státu a jeho zřízením nepřátelským, nikoli však na ochranu proti řádným občanům státním. Stížnosti nelze přisvědčiti. Pravda je, že zákon na ochranu republiky vykazuje vytčenou tendenci, nikoli však bezvýjimečně. Obsahuje četná ustanovení, která nepředpokládají protistátní smýšlení pachatelovo. To platí též o Šu 14 v jeho ustanoveních čís. 2, 3 a 4 a ani jednání, spadající pod čís. 5, nemusí vždy vycházeti z nepřátelství proti republice. Třebas obžalovaný byl jinak řádným občanem státním (závadný výrok již sám o sobě nesvědčí o jeho lásce k republice), nebylo by ho lze sprostiti zodpovědnosti, kdyžť jeho, vážnost republiky snižující jednání opodstatňuje všechny náležitosti skutkové podstaty Šu 14 čís. 5 zákona. Ne-

bylo proto zapotřebí, by soud zjišťoval přesně politické smýšlení a občanské chování obžalovaného, zvláště když příslušný návrh nebyl učiněn ani jím ani jeho obhájcem a když od představenstva obce byla beztak vyžádána zpráva o pověsti. Že hanobení stalo se způsobem surovým, připouští sama stížnost, uvádějíc, že obžalovaný použil slova odporného, hnus vzbuzujícího; ovšem snaží se to proti zjištěním rozsudkovým vykládati tak, že slovo týkalo se nepřátelů republiky. Nalézací soud vyslovil a odůvodnil též správně, že hanobení bylo štvavým, ježto mohlo jím u osob, k jichž sluchu výrok došel, vyvoláno býti nepřátelské smýšlení, nenávisť a odpor k republice, uváží-li se zejména, z jakého podnětu byl učiněn. Pokud jde o subjektivní stránku případu, nedoličuje zmateční stížnost vůbec, že nalézací soud při jejím řešení vycházel z nesprávného právního hlediska; vývody její vyčerpávají se naopak v tom, že obžalovaný svým výrokem nezamýšlel hanobiti republiku, nýbrž chtěl jen projevit rozhořčení nad poměry, zavládnuvšími v republice, a nad počínáním živlů, republice nepřátelských a ji poškozujících. Bylo však již shora podotknuto, že tvrzení to neodpovídá zjištěním rozsudkovým; nelze proto v postupu stížnosti, jež opětně uplatňuje obhajobu již soudem první stolice odmítnutou, shledati věcného doličení ani důvodu zmatečnosti čís. 9 a) Šu 281 tr. ř., aniž kterého jiného v Šu tom výlučně vypočtených, nýbrž jen nepřípustné brojení proti volnému hodnocení průvodů a založenému na něm přesvědčení soudu. (§§y 258 a 288 čís. 3 tr. ř.). Aby si žalovaný uvědomil, že se dopouští činu trestného a zejména trestného činu proti zákonu na ochr. rep., se nežádá (§§y 3, 233 tr. zák.), stačí naopak, že si při své soudnosti a schopnosti usuzovací a poznávací uvědomil význam a dosah svého jednání v oněch směrech, jež mají význam se stanoviska práva trestního, pokud se týče zákona na ochranu republiky. To nalézací soud formálně bezvadně zjišťuje a po zákonu odůvodňuje, takže k odporu stížnosti nelze míti zření.

Čís. 2272.

Za vzdálenější způsobení veřejného pohoršení vyprávěním osoby necudným činem dotčené zodpovídá pachatel podle Šu 516 tr. zák. jen tehdy, byl-li si v době skutku vědom, že podle zvláštních okolností případu může se jeho čin dostat tímto způsobem k vědomosti většího počtu lidí.

(Rozh. ze dne 28. ledna 1926, Zm I 889/25.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaného do rozsudku zemského trestního soudu v Praze dne 24. října 1925, pokud jím byl stěžovatel uznán vinným přestupkem proti veřejné mravopoctnosti podle Šu 516 tr. zák., zrušil napadený rozsudek a věc vrátil nalézacímu soudu, by ji znova projednal a o ní rozhodl.